MORGENAVISEN Jyllands-Posten

I 2002 flyttede Grønlænderhjemmet fra Hellerup til den nuværende adresse i **Brønshøj**, hvor det overtog det tidligere plejehjem "Lillehjems" lokaliteter.

Der er 14 dobbeltværelser, 13 enkeltværelser og fire lejligheder på **Det Grønlandske Patienthjem** og plads til ca. 45 beboere.

Ved flytningen skiftede, hvad der før hed **Grønlænderhjemmet**, navn til Det Grønlandske Patienthjem.

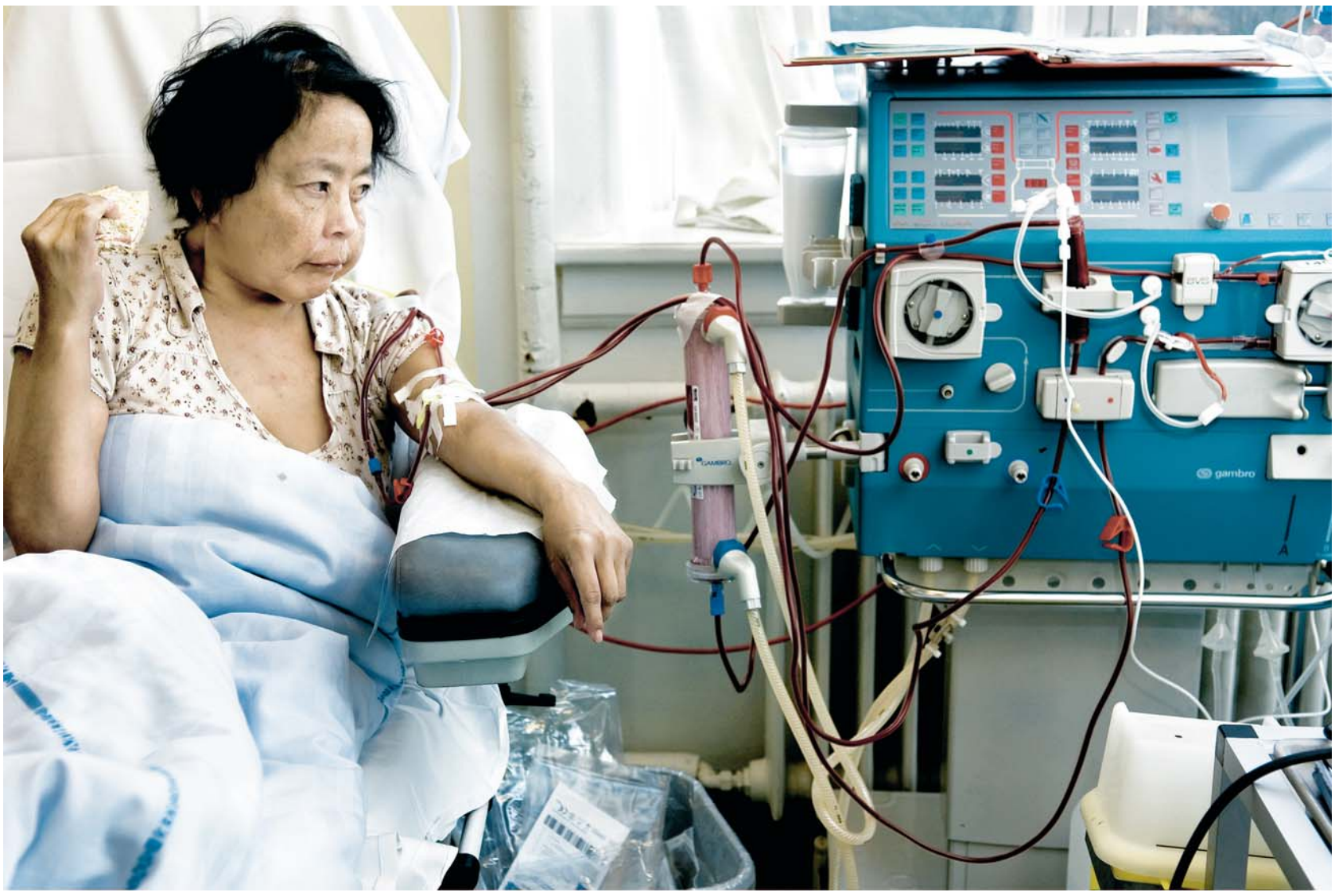

Det er onsdag, og Salome Ellen Dorph er i dialyse, hvor hun tygger sig gennem en skinkesandwich, mens maskinen renser hendes blod og dermed redder hendes liv. Maskinen holder hende samtidig borte fra det, hun holder af: Familien og Grønland. Det er fem år siden hun sidst var hjemme.

Salome Fangedatter

Ventetid: Hun er datter af grønlandske fangere, men har ikke set sit hjemland i fem år. Salome er dialysepatient og opholder sig på Det Grønlandske Patienthjem, mens hun venter på en ny nyre.

Af CHARLOTTE FROST ANDERSEN
FOTO: LARS KRABBE

Salome venter. Søvnig pjusket sidder hun lænet op ad den æggegule væg med sort strittende hår og store mørke kinder, der giver hendes spinkle og brugte legeme en ung rundhed.

Hun venter på Nordlyset. Hun venter på, at sneen skal smelte og drive bort, så hun atter kan komme ud og sejle og jage med sin far. Hun venter på at gense sin familie og smage friskfanget fisk og dyreindmad. Hun venter på lyden af sne under kamikkerne. Hun venter på sommerens komme og vinterens begyndelse. Salome vender hovedet bort fra vinduets Brønshøj, suger på en Prince og tager en slurk kaffe af plasticbægeret.

»Alle venter på noget på Det Grønlandske Patienthjem,« siger Salome Dorph.

Det er fem år siden, hun sidst var i Grønland. Siden 2001 har hun opholdt sig på hjemmet, mens hun venter på en ny nyre og med den, en returbillet hjem.

Det er onsdag morgen. Klokken er 06.48. Lige nu venter hun bare på chaufføren Jette, fra "Jettes Busser", for når klokken slår syv, kører bussen til Rigshospitalet, hvor Salome skal i dialyse.

Salome rejser sig. Skoder smøgen. Hun har ventet i fem år, hvorfor skulle i dag være anderledes?

Alene i Danmark

Året er 1989. Salome er 21 år gammel. Hun er taget hjem til bygden Aapilattaq i Sydgrønland, hvor hun er født. Hun er på besøg hos sine forældre, da hun pludselig bliver dårlig. Meget dårlig. Hun falder om, og da hun vågner igen, er det på det lokale sygehus i byen Naanortaliq. Resultatet af en blodprøve bliver faxet til Rigshospitalet i Danmark. Fem dage senere er Salome ombord på et fly på vej til Danmark. Salome har aldrig før været uden for Grønland. Hun er alene, for det er dyrt at flyve fra Grønland, og for at hendes hjemkommune betaler for, at en pårørende kan følge med, skal man være under 14 år eller på vej til en meget risikofyldt operation.

De næste 10 år bliver nu en rejse for Salome mellem Grønland og Danmark, mellem sundhed og sygdom, mellem et indsat rør i maven med udskiftelige poser i Grønland og nyretransplantationer i Danmark. Tre gange har Salome fået en ny nyre. To af hendes ældre søstre, Helga og Dina, har hver doneret en nyre til hende. Men alle gange har hendes krop frastødt nyrerne. Året er 2001, da lægerne opgiver at indoperere et nyt rør, og hun bliver fast dialysepatient på stue 6 på Rigshospitalets dialyseafdeling.

Der findes ingen dialyseapparater i Grønland. Derfor er Salome nødt til at blive i Danmark og vente på, at det bliver hendes tur til en ny nyre.

Alle venter på noget på Det Grønlandske Patienthjem. Ingen venter så længe som Salome.

Børn af fangere

Salome står foran et luftfotografi af Narnoortalik. Ikke langt fra her, i bygden Aapilattoq, er hun vokset op som nummer seks ud af en børneflok på ni. Børn af fangere. Det var i Aapilattoq, at hun tog ud med sin far for at sejle og jage.

»Så kører vi,« lyder det fra Jette, der hver dag kører patienter og pårørende til Rigshospitalet og Københavns Lufthavn. Salome fjerner sin finger fra luftfotografiet, der hænger blandt de andre fotografier af de grønlandske byer i stuen på Det Grønlandske Patienthjem.

Klokken er lidt over syv, da den fyldte minibus drejer ud på Hareskovvej. Mænd, kvinder og et enkelt barn. Sorthårede og trætte. De spage stemmer taler grønlandsk.

Da bussen kører op foran Rigshospitalet, stiger flere ud med Salome. Blandt andre en mand med store sælskindsluffer i den varme sensommer. Enkelte bliver siddende i bussen. Deres mission er fuldført. De er blevet raske nok til at tage tilbage til Grønland.

Så svinger bussen rundt for at køre mod lufthavnen, og en lille pige med store grønlige kinder vender sig i sædet og kigger efter Salome. Pigen er sandsynligvis i Grønland i aften.

Fra indmad til sondemad

»Jeg møder altid lidt før og gør klar,« fortæller Salome med en dyne i favnen. Så finder hun lagner frem og står på tæer for at kunne pakke de seks senge på dialyse afdeling 6 ind.

Bagefter går hun ud og finder sig noget mad og drikke. To indpakkede sandwich med skinke. To nærende drikke med karamelsmag og et glas rød saft med knuste isterninger. Salome savner den grønlandske mad. Fisk og indmad. Men hun må ikke spise indmad, og den grønlandske mad på hjemmet er ikke så god som derhjemme.

Hun får også en portion kalkhvid sondemad, mens hun er i dialyse. Hun vejer 43 kg. Da hun begyndte på sondemaden, vejede hun kun 37. Hvis hun vejer for lidt, kan hun blive afslået som modtager af en ny nyre, fordi hun er for svag. Salome skulle gerne veje omkring de 50 kg.

Blodet flyder

»Den er sej,« siger Salome, idet sygeplejesken fører sin kanyle ind i hendes arm, hvor en ballon sidder som en forvokset fedtknude under huden. Den skal udvide hendes åre, så mere blod kan passere ad gangen. Og Salome folder ansigtet i massevis af små rynker, der ikke fortjener plads i hendes 38-årige ansigt.

»Ja. Du er jo også blevet stukket mange gange,« siger sygeplejersken medlidende. Og det er hun. Ca. 10.950 gange siden hun sidst var hjemme. Et stik til og Salome er tilkoblet den mintgrønne kasse, dialyseapparatet. To lange plasticslanger fragter hendes blod fra legeme til apparat. På apparatet løber hendes blod gennem en hvid tragt, og efterlader denne stribet som et bismarckbolche. Herfra føres det rensede blod tilbage til hendes krop.

Hendes liv er forbundet til apparatet. Foruden dette ville hun ikke kunne leve. Salomes øjne er lukkede. Hun sparker lidt, klynker en anelse. Samtidig holder apparatet hende borte fra Grønland. Hun er bundet til det og Danmark ad egne vener og blodholdige slanger. Så Salome sover endnu en onsdag formiddag, mens dialyseapparatet redder hendes liv og holder hende borte fra, hvad der for hende er livet.

»Alting er så anderledes i Danmark, og der er så meget at savne, når man er fra Grønland og opholder sig i Danmark,« har Salome tidligere sagt.

Over for hendes seng på Rigshospitalet hænger et billede af Grønland. Det er et ganske lille billede.

◊ *Læs mere om de grønlandske patienter i morgen.*

Salome hjælper en af de øvrige grønlandske dialysepatienter ind på hospitalet. I baggrunden ses Jette fra Jettes Busser.

De grønlandske patienter

➜ Hvert år kommer mellem 800 og 1.000 grønlandske patienter til Danmark. Syge og ofte alene sendes de hertil, for at blive behandlet for en sygdom, som det grøn-landske sundhedsvæsen ikke kan behandle.

➜ Under opholdet bor mange af dem på Det Grønlandske Patienthjem i Brønshøj. Her forsøger de at indrette sig, mens de venter på at blive så raske, at de atter kan komme til Grønland. Nogle venter i uger - andre i år. Næsten alle vender hjem. Nogle i en kiste af zink.

EFTERSKRIFT

ÆRESMEDALJE

➜ Den 21. juni, der er Grønlands Nationaldag, fik Salome Ellen Dorph en æresmedalje i byen Narnortalliq pga. sit gode humør og hjælpsomhed over for de øvrige patienter på patienthjemmet. Salomes forældre modtog hendes medalje og sendte den efterfølgende til hende.

➜ Morgenavisen Jyllands-Posten har gennem de sidste fire måneder gentagne gange fulgt og talt med Salome. Salome har godkendt artikel og billeder før tryk.

Syg i et fremmed land

Af CHARLOTTE FROST ANDERSEN

»Jeg tror ikke, at der er så mange danskere, der ved, at vi eksisterer,« siger centerleder for Det Grønlandske Patienthjem, Stine Kilime Hansen.

Hun sidder på sit kontor på patienthjemmet på 3. sal i selskab med sygeplejerske Susanne Due Kristensen.

»Vi er jo slet ikke integreret i det danske system. Den eneste kontakt, vi har i Danmark, er til hospitalerne. Men i Grønland kender stort set alle Det Grønlandske Patienthjem i Danmark,« siger Stine Hansen, der selv er grønlænder og har været forstander for hjemmet siden 2003.

Hjemmet i Danmark

Hvert år sendes omkring 600 patienter fra Grønland til Danmark. Det grønlandske sundhedsvæsen har ikke mulighed for at yde de nødvendige behandlingstilbud til f.eks. kræft og dialysepatienter.

Det betyder, at hvis en grønlænder har en alvorlig sygdom, er der, afhængigt af hvilken sygdom der er tale om, stor sandsynlighed for, at han eller hun bliver sendt til Danmark til behandling. Det Grønlandske Hjemmestyre betaler så for behandlingen, der hovedsageligt foregår på Rigshospitalet.

Som et hjem

På Det Grønlandske Patienthjem er der plads til ca. 45 patienter med mulighed for 25 opredninger, mens der er 41 ansatte. Tallet strækker sig over tolke, besøgspersoner, aftentolke, som henter nyankomne i lufthavnen, samt døgnbemandet plejepersonale. Der er køkkenpersonale, socialrådgivere og pædagoger, teamledelse og husvært.

Da det er et hjem for grønlændere, har man gjort flere ting for at få beboerne til at føle sig hjemme. Al information på hjemmet er dobbeltsproget, dansk og grønlandsk. Samtidig bliver der serveret grønlandsk mad mindst én gang om ugen.

Men de mange tiltag til trods kan man ikke fjerne det altoverskyggende problem. Patienterne er alene i Danmark under behandling.

»De er alene«

»Det er svært for patienterne. De er nødt til at blive behandlet for en sygdom i et andet land. De kan ikke arbejde, mens de er her, eller besøge deres familie til middag, eller tale med en nær ven om et lægeligt svar. De er alene. De har ikke den tætte kontakt til et familiemedlem, og det er et problem for alle vores patienter,« fortæller Stine Hansen.

»Særligt er det svært for dem, der skal være her i rigtig lang tid, som f.eks. dialysepatienterne. Nogle af vores patienter kan i deres behandlingspauser tage hjem til Grønland. Men for vores dialysepatienter er der faktisk kun at vente på en ny nyre,« siger Stine Hansen.

Susanne Kristensen fortæller, at mange patienter aldrig har været uden for Grønland før, at de kommer til patienthjemmet. De har ikke set træer eller motorveje før, så der er meget for patienterne at omstille sig til.

»Det, at der ikke er nogen til at give dem dybtfølte kram og knus, er nok det største afsavn, vores patienter har. I et fremmed land er der ikke nogen ægtefælle, der kan høre, at du står op midt om natten, eller at du græder,« siger Stine Hansen.